



Μηχανισμός Καταγραφής Περιστατικών Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Δημοσιοποίηση της Ετήσιας Έκθεσης 2023

Ο Μηχανισμός Καταγραφής επισημαίνει τις συνεχιζόμενες σοβαρές ενδείξεις άτυπων αναγκαστικών επιστροφών μέσω των θαλάσσιων και χερσαίων συνόρων, και άλλων παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων προσφύγων και μεταναστών.

Αθήνα, 18 Ιουνίου 2024

Ο [Μηχανισμός Καταγραφής Περιστατικών Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών](#) που δημιουργήθηκε από την [Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου](#) (ΕΕΔΑ),¹ προκειμένου να ενισχύσει τα εχέγγυα αντικειμενικότητας και αξιοπιστίας σε αναφορές περιστατικών άτυπων αναγκαστικών επιστροφών² από την ελληνική επικράτεια, παρουσίασε σε Συνέντευξη Τύπου που πραγματοποιήθηκε την **Τρίτη 18 Ιουνίου στις 11.00 π.μ.** στην ΕΣΗΕΑ την Ετήσια Έκθεσή του για το 2023. Στη Συνέντευξη παρουσιάστηκαν τα ποσοτικά στοιχεία και τα ποιοτικά ευρήματα που προκύπτουν από τις μαρτυρίες για τα περιστατικά που κατέγραψε ο Μηχανισμός Καταγραφής την περσινή χρονιά, καθώς και στοιχεία επιλεγμένων υποθέσεων που κατέγραψαν οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που είναι μέλη του Μηχανισμού Καταγραφής.

Μεταξύ Ιανουαρίου και Δεκεμβρίου 2023, ο Μηχανισμός Καταγραφής κατέγραψε μαρτυρίες για **45 περιστατικά άτυπων αναγκαστικών επιστροφών** που, κατά τους ισχυρισμούς των φερόμενων θυμάτων, συνέβησαν από τον Ιανουάριο 2022 μέχρι και τον Δεκέμβριο 2023. Σύμφωνα με τις μαρτυρίες, το συνολικό πλήθος των φερόμενων θυμάτων σε αυτά τα περιστατικά εκτιμάται ότι ανέρχεται **κατ' ελάχιστον σε 1.438 άτομα**. Μεταξύ αυτών βρίσκονται τουλάχιστον 158 γυναίκες, 190 παιδιά, και 41 άτομα με ιδιαίτερες ανάγκες, όπως άτομα με ιατρικά προβλήματα, άτομα με αναπηρία, υπερήλικες κ.α.

Τα στοιχεία της Ετήσιας Έκθεσης 2023 ενισχύουν τα ευρήματα της προηγούμενης [Ετήσιας Έκθεσης 2022](#) του Μηχανισμού Καταγραφής σχετικά με τον συστηματικό χαρακτήρα και τον τρόπο υλοποίησης (modus operandi) με κοινά χαρακτηριστικά που φέρεται να έχουν αποκτήσει οι επιχειρήσεις άτυπων αναγκαστικών επιστροφών.

Τα φερόμενα θύματα συνεχίζουν να προέρχονται από χώρες καταγωγής, από τις οποίες προέρχεται σημαντικό ποσοστό ατόμων που αναγνωρίζονται ως δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, σύμφωνα με στοιχεία της περιόδου αναφοράς από εθνικές και ευρωπαϊκές πηγές. Ανάμεσα στα φερόμενα θύματα υπάρχουν δύο (2) άτομα που είχαν αναγνωριστεί στην Ελλάδα ως πρόσφυγες και ένα (1) άτομο που είχε καταγραφεί από τις ελληνικές Αρχές ως αιτών άσυλο.

¹ Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), ως ο Εθνικός Θεσμός Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην Ελλάδα και το ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της ελληνικής Πολιτείας σε θέματα πρόωθησης και προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου, σύμφωνα με τις Αρχές των Παρισίων των Ηνωμένων Εθνών και τον Ν. 4780/2021, έχει ως θεσμική αποστολή, μεταξύ άλλων, τη διαρκή παρακολούθηση θεμάτων που άπτονται των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τη δημόσια ενημέρωση και την προώθηση της σχετικής έρευνας

² Ο όρος άτυπες αναγκαστικές επιστροφές περιλαμβάνει τόσο τις φερόμενες επαναπροωθήσεις αιτούντων άσυλο και προσφύγων όσο και κάθε άλλη μορφή αναγκαστικής απομάκρυνσης πολιτών τρίτων χωρών από την ελληνική επικράτεια που φέρεται να γίνεται με τρόπο παράτυπο και συνοπτικό, δηλαδή χωρίς να ακολουθούνται οι νόμιμες διαδικασίες για τις απομακρύνσεις αυτές. Κάθε διαδικασία αναγκαστικής επιστροφής πολιτών τρίτων χωρών πρέπει, σύμφωνα με το νόμο, να στηρίζεται σε ατομική απόφαση, να υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο με ένδικα μέσα και να εκτελείται με σεβασμό στα θεμελιώδη ανθρωπίνια δικαιώματα.

Στις μαρτυρίες τα φερόμενα θύματα συνεχίζουν να περιγράφουν πράξεις που συνδέονται με εξαιρετικά σοβαρές παραβιάσεις της αρχής της μη-επαναπροώθησης και του δικαιώματος στο άσυλο, όπως ορίζονται στη [Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων](#), καθώς και παραβιάσεις της απαγόρευσης της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, του δικαιώματος στην προσωπική ελευθερία, του δικαιώματος στη ζωή, του δικαιώματος στο άσυλο και της απαγόρευσης των συλλογικών απελάσεων, όπως ορίζονται στην [Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου](#) (ΕΣΔΑ) και τον [Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ](#) (ΧΘΔΕΕ), ενώ αποτελούν πράξεις που κατά το ελληνικό Δίκαιο είναι ποινικά αδικήματα. Οι ανωτέρω πράξεις φέρεται να στρέφονται συχνά εναντίον προσώπων που φέρουν εμφανή ευαλωτότητα, όπως άτομα με σοβαρές ασθένειες, άτομα με αναπηρία, εγκυμονούσες γυναίκες, υπερήλικες και παιδιά.

Τα φερόμενα θύματα ανέφεραν ότι έχουν υποστεί σωματική βία, λεκτική βία και απειλές για τη ζωή τους και τη σωματική τους ακεραιότητα πολλές φορές με τη χρήση όπλων, σεξουαλική παρενόχληση, εξευτελιστική μεταχείριση, αφαίρεση προσωπικών αντικειμένων και ταυτοποιητικών εγγράφων, άτυπη κράτηση σε χώρους υπό εξευτελιστικές συνθήκες, διαχωρισμό οικογενειών, ενώ αναφέρθηκαν και απώλειες ανθρώπινων ζώων.

Στις μαρτυρίες που έχει καταγράψει ο Μηχανισμός Καταγραφής αναφέρεται ότι συμμετείχαν ως δράστες τόσο ένστολοι όσο και άτομα με πολιτικά ρούχα. Σε κάποιες μαρτυρίες αναφέρθηκε ότι κατά το στάδιο της απομάκρυνσης από την ελληνική επικράτεια συμμετείχαν ως δράστες και πολίτες τρίτων χωρών που μιλούσαν γλώσσες των φερόμενων θυμάτων και ενεργούσαν με τη συνεργασία ή υπό τις εντολές ένστολου προσωπικού.

Η Ετήσια Έκθεση 2023 περιέχει αναλυτικά στοιχεία για τα χαρακτηριστικά των φερόμενων θυμάτων (χώρες καταγωγής, ηλικίες, φύλο, ευαλωτότητες, νομικό καθεστώς στην Ελλάδα, κ.α.), για την ταυτότητα των φερόμενων θυτών (ένστολοι και μη-ένστολοι, μέλη σωμάτων ασφαλείας, διακριτικά, εξοπλισμός, κλπ), τον τρόπο δράσης τους και τα μέσα υλοποίησης. Περιέχονται, επίσης, αναλυτικά ποιοτικά ευρήματα για τον τρόπο υλοποίησης (modus operandi) των περιστατικών άτυπων αναγκαστικών επιστροφών. Σε παράρτημα της έκθεσης παρατίθενται ανωνυμοποιημένα αποσπάσματα από αυτούσιες μαρτυρίες φερόμενων θυμάτων.

Περιλαμβάνονται, επίσης, αναλυτικές συστάσεις προς τις ελληνικές Αρχές, όπως, μεταξύ άλλων, ότι θα πρέπει να διερευνούν με τρόπο ανεξάρτητο και αποτελεσματικό τις καταγγελίες για άτυπες αναγκαστικές επιστροφές και άλλες σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα σύνορα, να διασφαλίζουν την παραπομπή των υπευθύνων για τυχόν παράνομες ενέργειες ενώπιον της Δικαιοσύνης, να διασφαλίζουν ότι όλα τα κρατικά όργανα τηρούν απαρέγκλιτα την αρχή της μη-επαναπροώθησης, και να διασφαλίζουν σε όλους τους αιτούντες άσυλο πρόσβαση στις διαδικασίες άσυλου και προστασία απέναντι στις επαναπροωθήσεις και σε κάθε μορφή άτυπων αναγκαστικών επιστροφών.

Την Ετήσια Έκθεση 2023 του Μηχανισμού Καταγραφής μπορείτε να τη βρείτε [εδώ](#)

Στον Μηχανισμό Καταγραφής μετέχουν οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, που δραστηριοποιούνται στο πεδίο προσφέροντας νομικές, ιατρικές, ψυχοκοινωνικές ή άλλες υπηρεσίες σε πολίτες τρίτων χωρών, όλες με νομική υπόσταση και εκπροσώπηση στην Ελλάδα. Η Αντιπροσωπεία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (ΥΑ/ΟΗΕ) στην Ελλάδα παρέχει στον Μηχανισμό Καταγραφής ως συνεργαζόμενος φορέας τεχνική υποστήριξη και τεχνογνωσία σε ζητήματα προσφυγικής προστασίας.

Οι αναφορές που καταγράφει ο Μηχανισμός Καταγραφής προέρχονται από ανθρώπους μη σχετιζόμενους μεταξύ τους, εκτός εάν πρόκειται για οικογένειες ή μέλη ίδιας ομάδας, οι οποίοι έρχονται σε επαφή με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, προκειμένου να λάβουν υπηρεσίες, και συναινούν στην καταγραφή της μαρτυρίας τους από τον Μηχανισμό Καταγραφής.

Ο Μηχανισμός Καταγραφής δεν εμπλέκεται με οποιονδήποτε τρόπο σε νομικές διαδικασίες που πιθανόν να έχουν ξεκινήσει είτε με πρωτοβουλία των φερόμενων θυμάτων και των νομικών τους εκπροσώπων είτε με πρωτοβουλία των διωκτικών Αρχών. Ο Μηχανισμός Καταγραφής με τον εντοπισμό των φερόμενων θυμάτων και την ασφάλεια της καταγραφής ενθαρρύνει την καταφυγή των φερόμενων θυμάτων στις αρμόδιες Αρχές και τη Δικαιοσύνη.

Περισσότερες Πληροφορίες:

Ηλίας Ι. Τσαμπαρδούκας, Επόπτης του Μηχανισμού Καταγραφής Περιστατικών Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών, (+30) 210 723 3224, recordingmechanism@nchr.gr.